

## ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

©2019 СИЛКА І. В.

УДК 334.716  
JEL: O14; O34

### Силка І. В. Теоретичні основи управління інтелектуальною власністю промислових підприємств

Мета статті полягає в дослідженні відмінностей у визначенні сутності понять «інтелектуальна власність», «об'єкти інтелектуальної власності», «управління інтелектуальною власністю» та «підходи до управління інтелектуальною власністю». Розглянуто концептуальні підходи щодо визначення терміна «інтелектуальна власність» як економіко-правової категорії, дії якої спрямовані на підвищення прибутковості діяльності підприємств і організацій; згруповано об'єкти інтелектуальної власності – за промисловою власністю та за творчо-інтелектуальною власністю; визначено сутність поняття «управління інтелектуальною власністю» за стратегічними та поточними діями з урахуванням функцій, складових, методів управління, за допомогою яких досягається позитивний фінансовий результат; визначено доцільним використання промисловими підприємствами процесно-функціонального підходу, який базується на ефективному керуванні процесом створення та використання об'єктів інтелектуальної власності. На підставі узагальнення сформовано теоретичний базис управління промисловими підприємствами. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є збалансування процесу розробки, побудови, використання або комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності щодо реалізації функцій управління діяльністю промислових підприємств. Подальший розвиток управління об'єктами інтелектуальної власності за процесно-функціональним підходом дозволить підвищити ефективність виробництва та доходність підприємств.

**Ключові слова:** інтелектуальна власність, об'єкти інтелектуальної власності, управління інтелектуальною власністю, наукові підходи до управління інтелектуальною власністю.

DOI:

Рис.: 2. Табл.: 1. Бібл.: 30.

**Силка Ігор Васильович** – аспірант кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Кирпичова, 2, Харків, 61002, Україна)  
E-mail: lhor.slk94@gmail.com

УДК 334.716  
JEL: O14; O34

UDC 334.716  
JEL: O14; O34

### Силка І. В. Теоретические основы управления интеллектуальной собственностью промышленных предприятий

Цель статьи заключается в исследовании различий в определении сущности понятий «интеллектуальная собственность», «объекты интеллектуальной собственности», «управление интеллектуальной собственностью» и «подходы к управлению интеллектуальной собственностью». Рассмотрены концептуальные подходы к определению термина «интеллектуальная собственность» как экономико-правовой категории, действия которой направлены на повышение прибыльности деятельности предприятий и организаций; сгруппированы объекты интеллектуальной собственности – по промышленной собственности и по творческо-интеллектуальной собственности; определена сущность понятия «управление интеллектуальной собственностью» в зависимости от стратегических и текущих действий с учетом функций, составляющих, методов управления, с помощью которых достигается положительный финансовый результат; признано целесообразным использование промышленными предприятиями процессно-функционального подхода, основанного на эффективном управлении процессом создания и использования объектов интеллектуальной собственности. На основании обобщения сформирован теоретический базис управления промышленными предприятиями. Перспективой дальнейших исследований в данном направлении является сбалансирование процесса разработки, построения, использования или коммерциализации объектов интеллектуальной собственности по реализации функций управления деятельностью промышленных предприятий. Дальнейшее развитие управления объектами интеллектуальной собственности в соответствии с процессно-функциональным подходом позволит повысить эффективность производства и доходность предприятий.

**Ключевые слова:** интеллектуальная собственность, объекты интеллектуальной собственности, управление интеллектуальной собственностью, научные подходы к управлению интеллектуальной собственностью.

Рис.: 2. Табл.: 1. Библ.: 30.

**Силка Игорь Васильевич** – аспирант кафедры менеджмента инновационного предпринимательства и международных экономических отношений, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт» (ул. Кирпичёва, 2, Харьков, 61002, Украина)  
E-mail: lhor.slk94@gmail.com

### Sylka I. V. The Theoretical Foundations of Management of Intellectual Property of Industrial Enterprises

The article is aimed at exploring differences in the definition of the essence of the concepts of «intellectual property», «objects of intellectual property», «management of intellectual property», and «approaches to management of intellectual property». Conceptual approaches to definition of the term of «intellectual property» as an economic and legal category, which actions are directed towards improving the profitability of enterprises and organizations, are considered; objects of intellectual property are grouped by industrial property and by creative-intellectual property; essence of the concept of «management of intellectual property» is defined depending on strategic and ongoing actions, taking into account the functions, components, management methods by which a positive financial result is achieved; it is accepted as feasible for enterprises to adopt a process-functional approach based on efficient management of the creation and use of intellectual property. On the basis of a generalization, a theoretical basis for the management of industrial enterprises is formed. Prospect for further research in this directions is to balance the process of developing, constructing, using or commercializing intellectual property in order to implement the functions of management of activities of industrial enterprises. Further development of the management of objects of intellectual property in accordance with the process-functional approach will improve the efficiency of production and profitability of enterprises.

**Keywords:** intellectual property, objects of intellectual property, management of intellectual property, scientific approaches to management of intellectual property.

Fig.: 2. Tabl.: 1. Bibl.: 30.

**Sylka Ihor V.** – Postgraduate Student, Department of Management of Innovative Entrepreneurship and International Economic Relations, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (2 Kyrpychova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: lhor.slk94@gmail.com

**З**находження свого місця в умовах нової прогресивної економіки, яка ґрунтується на знаннях, є важливим і актуальним завданням як для України в цілому, так і для підприємств, що працюють на її території. Під впливом старих управлінських процесів керівництво майже не використовує знання для їх перетворення в глобальний інтелектуальний ресурс, що впливає на формування та розвиток економіки країни, її галузей та суб'єктів господарювання. Така ситуація не дозволяє ефективно конкурувати з більш прогресивними підприємствами Європи. Світова практика показує, що сьогодні зарубіжні компанії орієнтуються не тільки на здобутки у сфері виробництва, а й у нарощуванні інтелектуального капіталу. Тобто питання щодо створення об'єктів інтелектуальної власності та управління ними для України є вкрай актуальними. Особливо це стосується промислових підприємств, які у своїй діяльності спираються на такі об'єкти інтелектуальної власності, як: промислові зразки, корисні моделі та винаходи, а також свідоцтва на знаки для товарів і послуг.

На сьогоднішній день у законодавчій базі чітко прописано дії щодо складання необхідних документів, але оптимального управління цими об'єктами на промислових підприємствах і донині не побудовано.

Україна має потужний інтелектуальний потенціал, який повною мірою не використовується. Це пояснюється тим, що практично відсутні наукові праці, в яких цілісно представлено систему управління інтелектуальною власністю на підприємствах, включаючи аналіз об'єктів ІВ, оцінку їх практичного застосування та ефективного управління. Оптимальний вибір методів управління інтелектуальною власністю дозволяє підприємствам здійснювати інноваційну політику, що спрямована на підвищення конкурентоспроможності та ринкової стійкості підприємств.

Теоретико-методичні основи управління інтелектуальною власністю (ІВ) підприємств розглянуто в наукових працях українських і закордонних вчених, які згруповано за напрямками питань:

- ✦ важливість та сутність поняття ІВ: П. Клімушин [2], В. Семенова [3–8], Й. Ситник [9], А. Череп [10], З. Пічкурова [19], А. Височіна [20], М. Вачевський [21], А. Чистякова [11], І. Кучумова [12], В. Святненко [13], А. Пижова [14] та ін.;
- ✦ склад об'єктів ІВ: М. Вачевський [21], А. Череп [10], В. Семенова [3–8], А. Височіна [20], І. Корнілова [13], J. Alcácer, K. Beukel i B. Cassiman [18], M. Webb, N. Bloom, N. Short i J. Lerner [17] та ін.;
- ✦ методи управління ІВ: В. Семенова [3–8], М. Вачевський [21], Й. Ситник [9], А. Чистякова [11], Н. Мамонтова [15], А. Пухальська [16] та ін.

Незважаючи на великий внесок цих та інших вчених, залишаються невирішеними питання щодо підвищення ефективності управління інтелектуальною власністю, що потребує подальшого досліджен-

ня в напрямках формування нових підходів до управління інтелектуальною власністю.

*Мета* роботи полягає в аналізі наукових підходів щодо формування теоретичних основ управління інтелектуальною власністю та обґрунтування доцільності застосування процесно-функціонального управління об'єктами інтелектуальної власності.

В економічній літературі та нормативно-законодавчих актах не існує єдиного підходу щодо сутності поняття ІВ.

**В**сесвітня організація інтелектуальної власності (BOIB) (*World Intellectual Property Organization – WIPO*) [22] указує на те, що «Інтелектуальна власність (ІВ) – це результат творіння людського розуму». На наш погляд, це визначення є вузьким, тому що об'єкти ІВ використовуються в господарській діяльності підприємств та організацій.

Як зазначає М. В. Вачевський, «інтелектуальна власність є результатом творчої діяльності, а її об'єктом виступають нематеріальні носії, в яких реалізуються результати творчості (ідеї, думки, образи, символи тощо), що втілені у певних матеріальних носіях» [21]. Автор не поєднує ІВ з інноваційною діяльністю підприємств та не розглядає правові аспекти.

Аналогічної думки дотримується А. В. Череп, яка зазначає, що «інтелектуальна власність – це результати творчої діяльності. Її об'єктом є нематеріальні носії, у яких реалізовані результати творчості, а самі ідеї, думки, міркування, образи, символи тощо, які реалізуються, втілюються в певних матеріальних носіях, але точно так, як і матеріальний ресурс, інтелектуальну власність можна купити, продати та орендувати» [10]. Автор визначає ІВ як матеріальний ресурс та вказує на його комерційний характер.

У своїх публікаціях О. В. Васильєв дає таке трактування цього поняття, «як сукупність результатів розумової діяльності людини в науковій, художній, виробничій та інших сферах і пов'язаних з ними майнових і немайнових (особистих) прав» [30]. Тобто визначає комплексний підхід, заснований на поєднанні права та виробництва.

Своєю чергою, А. В. Височіна описує поняття ІВ як «сукупність виключних прав фізичної або юридичної особи, що мають справу з корисністю, застосовністю, придбанням, примусом і запобіганням зловживанню приватними юридичними правами на результати інтелектуальної діяльності в усіх сферах діяльності з метою їх економічного використання» [20]. Цим автор підкреслює значення ІВ як об'єкта управління та фактора розвитку, а також ресурсу щодо підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Сутність поняття ІВ З. В. Пічкурова розглядає з економічного погляду як «сукупність результатів інтелектуальної діяльності людини, які здатні приносити економічну вигоду і щодо використання яких виникають відносини володіння та розпорядження» [19].

П. С. Клімушин на основі досвіду дає таке трактування терміна: «Інтелектуальна власність є основою інноваційного розвитку інформаційного суспільства» [2], але ІВ – це не тільки інноваційні питання.

Автор В. Г. Семенова запропонувала комплексний підхід до визначення поняття «інтелектуальна власність», заснований на поєднанні юридичної та економічної складових. Вона зазначає, що «інтелектуальна власність як результат творчої діяльності та інноваційних процесів є потужним чинником для одержання конкурентних переваг, формування іміджу підприємства та джерелом одержання додаткового прибутку» [3; 4]. Автор у своїх працях закріплює права на ІВ та конкретизує їх з економічної, філософської та юридичної сторін.

ІВ – це категорія, оскільки вона повністю відповідає визначенню В. Базилевича, та є «абстрактне, логічне, теоретичне поняття, яке в узагальненому вигляді виражає родові ознаки певних економічних явищ і процесів» [23].

ІВ є економічною категорією, тому що за її допомогою вирішуються питання одержання доходів і підвищення прибутковості підприємств та організацій за рахунок впровадження інновацій.

ІВ є правовою категорією, оскільки використання її об'єктів здійснюється на підставі статті 418 ЦКУ [26]. Згідно з прийнятим Європейським парламентом положенням про ІВ [24], «вона включає в себе всі виключні права на інтелектуальну діяльність. ... охоплює два типи прав: промислова власність, яка включає винаходи (патенти), товарні знаки, промислові зразки, моделі, позначення походження, і авторське право, яке включає художню та літературну власність».

**Н**а підставі проведеного дослідження щодо сутності поняття ІВ можна зробити такий висновок: інтелектуальна власність – це економіко-правова категорія, що характеризує результати економічних, інноваційних і правових процесів, спрямована на підвищення прибутковості діяльності підприємств і організацій і має нормативно-законодавчу основу.

Далі зупинимося на розгляданні об'єктів ІВ.

Об'єктами права інтелектуальної власності є «літературні та художні твори; комп'ютерні програми; копії даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення; наукові відкриття; винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування (топографії) інтегральних мікросхем; комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; комерційні таємниці; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин» [26].

Автор В. Г. Семенова визначає об'єкти як «результати інтелектуальної (творчої) діяльності в галузі

літератури, мистецтва, науки й техніки, а також в інших галузях творчості тощо» [3; 4]. У працях автором виділено лише наука і техніка.

На думку М. В. Вачевського, об'єктом ІВ «виступають нематеріальні носії, в яких реалізуються результати творчості (ідеї, думки, образи, символи тощо), що втілені в певних матеріальних носіях» [21]. Це впливає на результати діяльності, але також потребує управління.

Своєю чергою, А. В. Череп виділяє такі об'єкти ІВ як нематеріальні носії, у яких реалізовані результати творчості, а самі ідеї, думки, міркування, образи, символи тощо, які реалізуються, втілюються в певних матеріальних носіях, але точно так, як і матеріальний ресурс, інтелектуальну власність можна купити, продати та орендувати [10]. Тобто об'єкти ІВ належать до комерційних активів підприємств.

**Я**к зазначає Л. В. Височіна, «класифікація об'єктів інтелектуальної власності повинна здійснюватися за двома критеріями: 1) за формою використання: капіталізована, або створена для виробничого споживання, і комерціалізована, що є предметом обміну; 2) за характером присвоєння: загальна, що характеризується вільним доступом до нематеріального об'єкта всіх зацікавлених суб'єктів, і специфічна, права на яку законодавчо закріплені за конкретним економічним агентом» [20]. Цим автор підкреслює важливість використання об'єктів ІВ, але це не є класифікацією об'єктів за видами.

М. Webb, N. Bloom, N. Short, J. Lerner [17] наполюгають на «патентуванні у сфері програмного забезпечення, топографії мікросхем, хмарних обчислень і штучного інтелекту, що швидко зростає останніми роками». Вони зазначають важливість комерціалізації ІВ у сфері програмних продуктів, тому що найбільший попит на них спостерігається з боку великих американських, китайських та японських корпорацій. Слід зазначити, що, за думкою J. Alcaser, K. Beukel, B. Cassiman [18] останнім часом зростає кількість об'єктів ІВ у країнах, що розвиваються, але в кожній з країн є свій підхід – створення та використання у власному бізнесі, або створення та комерціалізація на зарубіжні ринки.

Але як у законодавчих актах, так і в наукових статтях українських і закордонних учених немає чіткої класифікації об'єктів ІВ за місцем використання та призначенням, вони об'єднують об'єкти ІВ за всіма напрямками інтелектуального потенціалу людини та суб'єктами господарювання. Тому пропонується такі ознаки об'єктів:

- ✦ за промисловою власністю – як об'єкти економічної діяльності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки, раціоналізаторські пропозиції, товарні знаки, фірмові та комерційні найменування, топографії інтегральних мікросхем, комерційна таємниця, комп'ютерні

програми, бази даних, ноу-хау, нейронні мережі, хмарні обчислювання, сорти рослин і породи тварин, географічні зазначення);

- ✦ *за творчо-інтелектуальною власністю* – як об'єкт авторського права (літературні, художні, аудіо-, фото-, відеотвори, карти тощо).

**В**економічно-правовій літературі зустрічаються два поняття – об'єкти ІВ та об'єкти права ІВ. Її дослідження дозволяє зробити висновок, що об'єкти ІВ – те що, створено (крім авторських прав) і на що може бути отриманий правовий документ, але на теперішній час він відсутній.

Об'єкти права ІВ – це об'єкти ІВ, що мають та використовуються на підставі правових документів.

П. М. Цибульов дає визначення сутності поняття «управління інтелектуальною власністю» як діяльності, спрямованої на отримання кінцевого результату – прибутку або іншої користі внаслідок створення та використання об'єкта (об'єктів) права інтелектуальної власності в усіх галузях економіки [25].

Своєю чергою, А. Б. Пижова, О. І. Савченко та К. Р. Чуксіна підкреслюють, що «управління інтелектуальною власністю» – це система стратегічних дій, пов'язаних з об'єктами ІВ та цілеспрямована на ефективний інноваційний розвиток підприємства» [14].

А. В. Височіна пропонує під управлінням ІВ розуміти «сукупність дій і заходів, спрямованих на забезпечення ефективного планування, організації та контролю процесів формування, розвитку й використання інтелектуальної власності підприємств, а також мотивації процесів нагромадження та множення нематеріальних активів. Управління інтелектуальною власністю повинне здійснюватися в тісному взаємозв'язку та взаємообміні інформацією з іншими системами управління підприємств і бути спрямоване, насамперед, на формування конкурентних переваг підприємств у стратегічній перспективі» [20].

На думку М. В. Вачевського, під системою управління ІВ підприємства «потрібно розуміти сукупність соціальних, психологічних та ідеологічних заходів цілеспрямованої дії на активізацію творчості раціоналізаторів і пошук та виявлення резервів для підвищення результативності діяльності» [21].

А. В. Чистякова пропонує розуміти поняття управління інтелектуальною власністю як «сукупність специфічних принципів, функцій, методів, заходів, використання яких дає можливість здійснювати цілеспрямований вплив суб'єктів управління на процеси формування, використання й розповсюдження об'єктів інтелектуальної власності з метою забезпечення конкурентних переваг та капіталізації підприємства» [11].

На основі узагальнення концептуальні підходи доцільно класифікувати за напрямками впливу на ефективність управління ІВ промисловими підприємствами як першочергові та другорядні.

До першочергових віднесено стратегічне управління, функції управління та кінцевий результат діяльності підприємств, оскільки кожне промислове підприємство розробляє власний перспективний розвиток і формує оптимальні функції управління для його досягнення. Розвиток підприємства розглядається як позитивний, тому що виробничо-фінансова діяльність підприємств повинна мати позитивний фінансовий (кінцевий) результат.

До другорядних напрямів управління ІВ віднесено складові управління (економічні, соціальні, інформаційні та інші) та методи управління. Вони в ІВ стосуються поточного процесу управління, за допомогою якого досягаються підприємствами стратегічні перспективи, що було виокремлено при формуванні першочергових напрямів управління ІВ.

**Т**аким чином, поняття «управління інтелектуальною власністю» у даній статті розглядається як процес управління, що побудовано за першочерговими та другорядними напрямками впливу на ефективність управління та вирішує стратегічні та поточні завдання в діяльності підприємств.

Процес управління ІВ, який вирішує стратегічні та поточні завдання промислових підприємств, в економічній літературі розглянуто за такими підходами.

*Результативний підхід*, характерною рисою якого є орієнтування на кінцевий результат, розглянуто у працях таких авторів: М. В. Вачевський [21], П. М. Цибульов, В. Г. Зінов, Ю. Суїні [25] та інших.

*Системний підхід* описується як частина системи, або підсистема управління ІВ на підприємстві, та аналізується у працях А. В. Череп, В. В. Ярмоша [10], Т. О. Гусаковської [27] та інших.

*Процесний підхід* розглядається як процес щодо створення, використання, реалізації об'єктів ІВ у працях М. М. Дудкіної [29], В. Г. Семенової [5–8] та інших.

*Функціональний підхід* – система, де управління ІВ визначається функціями менеджменту. Йому присвячено праці Н. О. Шпак, К. І. Дмитріва [28] та інших.

На основі узагальнення існуючих підходів та роботи К. С. Безгіна, І. В. Гришиної [1] розроблено порівняльну таблицю основних наукових підходів до управління ІВ (табл. 1).

До характерних рис, за допомогою яких визначають найбільш важливі відмінності, віднесено:

- ✦ пріоритетна мета – показує призначення процесу управління ІВ;
- ✦ орієнтація результатів роботи – впливає на споживачів, менеджмент, персонал;
- ✦ стиль управління – орієнтування на обраний стиль;
- ✦ удосконалювання процесів діяльності – базується на використанні оптимізаційних методів управління;

Порівняльна таблиця основних наукових підходів до управління ІВ

Характерні риси	Підхід			
	Процесний	Функціональний	Системний	Результативний
Пріоритетна мета	Правовий захист і додатковий прибуток	Одержання прибутку за умов ефективного використання функцій менеджменту	Комплексні рішення, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності	Орієнтування на кінцевий результат
Орієнтація результату роботи	На споживача	На функції менеджменту	На узгодження функціональних дій щодо утворення об'єктів ІВ	На мотивацію персоналу
Стиль управління	Демократичний	Авторитарний	Авторитарно-демократичний	Авторитарний
Удосконалення процесів діяльності	Оптимізація	Субоптимізація	Оптимізація	Оптимізація
Вимір ефективності	Комплексна система показників, виміри здійснюються на всіх етапах виробничо-управлінської діяльності	Система економічних і фінансових показників, виміри здійснюються на заключному етапі виробничо-управлінського циклу	Комплексна система показників, виміри здійснюються на всіх етапах виробничо-управлінської діяльності	Система економічних і фінансових показників, виміри здійснюються на заключному етапі виробничо-управлінського циклу
Фактор економічної переваги	Інформація (знання), персонал	Капітал	Капітал	Грошові кошти

- ✦ вимір ефективності – система показників економічного вимірювання за етапи управління ІВ;
- ✦ фактор економічної переваги – характеризує збільшення інформаційного забезпечення, капіталу, грошових коштів.

На основі аналізу наукових підходів до управління ІВ зроблено висновок про ефективність комплексного використання таких підходів, як процесний і функціональний, тому що з'являється можливість ефективно керувати процесом створення та використання об'єктів ІВ за допомогою таких функцій менеджменту, як організація, планування, мотивація, контроль та аналіз.

Таким чином, у даній статті проведено дослідження концептуальних підходів до категоріально-понятійного апарату щодо управління ІВ (рис. 1) і розроблено теоретичний базис управління ІВ (рис. 2).

### ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки.

1. Поняття ІВ розглядається в нормативно-законодавчих актах і наукових статтях, але єдиного тлумачення його немає, тому на основі узагальнення визначено сутність поняття ІВ як економіко-правової категорії, що характеризує результати економічних, інноваційних і правових процесів, які спрямовані на підвищення прибутковості діяльності підприємств і організацій та мають нормативно-законодавчу основу.

2. У законодавчих актах, економічних і правових джерелах інформації об'єкти ІВ – це промислові й авторські права, а також їх об'єднана форма – промислово-авторські. На підставі аналізу об'єкти ІВ згруповано за економічною діяльністю та авторським правом.

3. Поняття управління ІВ розглядається як процес стратегічних дій за функціями менеджменту, а також за елементами механізму управління. На підставі цього сутність управління ІВ представлено як сукупність стратегічних та поточних дій щодо підвищення ефективності управління об'єктами ІВ за функціями, складовими, методами управління.

4. Аналіз наукових підходів, за якими розглядається управління ІВ (результативний, функціональний, процесний, системний), дозволив визначити доцільність використання процесно-функціонального підходу, під яким розуміється побудова умов щодо ефективного керування процесом створення та використання об'єктів ІВ за допомогою таких функцій менеджменту, як організація, планування, мотивація, контроль та аналіз.

5. На підставі дослідження побудовано теоретичний базис щодо управління ІВ промислових підприємств.

6. Подальший розвиток теоретичних основ управління ІВ доцільно спрямувати на збалансування процесу розробки, побудови, використання або комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності щодо реалізації функцій управління діяльності промисловими підприємствами. ■

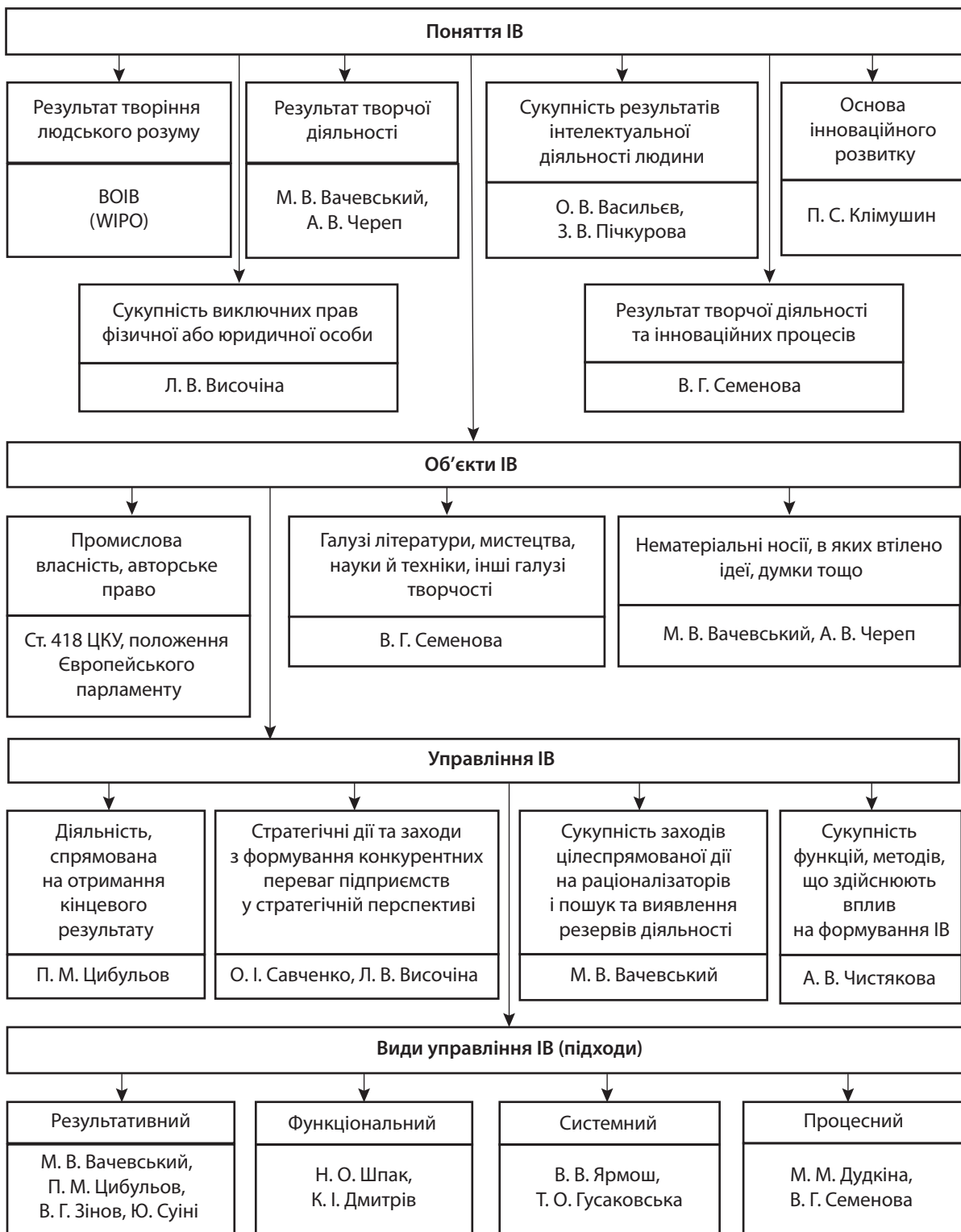


Рис 1. Наукові підходи до категоріально-понятійного апарату щодо управління ІВ промислових підприємств

Джерело: розроблено автором на основі [1–30].

#### ЛІТЕРАТУРА

1. **Безгін К. С., Гришина І. В.** Порівняльний аналіз процесного та функціонального підходів до управління підприємством. *Вісник економічної науки України*. 2009. № 2. С. 3–7.

2. **Клімушин П. С., Григоряк М. В.** Особливості управління інтелектуальною власністю в умовах розвитку інформаційного суспільства. *Державне будівництво*. 2013.

№ 2. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2013-2/doc/2/02.pdf>

3. **Семенова В. Г.** Дослідження сутності інтелектуальної власності в сучасних економічних умовах. *Технологічний аудит і резерви виробництва*. 2015. № 6. С. 74–77.

4. **Семенова В. Г.** Основи управління інтелектуальною власністю на підприємствах. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 9-1. Ч. 2. С. 105–108.



Рис. 2. Теоретичний базис управління ІВ промислових підприємств

Джерело: авторська розробка.

**5. Семенова В. Г.** Напрямки підвищення ефективності управління інтелектуальною власністю підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 6. С. 472–476. URL: <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/98.pdf>

**6. Семенова В. Г.** Складові системи управління інтелектуальною власністю підприємств. *Економіка: реалії часу*. 2015. № 3. С. 159–165.

**7. Семенова В. Г.** Використання економіко-математичних методів у дослідженні ефективності управління інтелектуальною власністю підприємств. *Проблеми економіки*. 2015. № 3. С. 336–341.

**8. Семенова В. Г.** Етапи управління інтелектуальною власністю підприємств на засадах процесного підходу. *Бізнес Інформ*. 2015. № 6. С. 145–149.

**9. Ситник Й. С.** Аналізування підходів до управління інтелектуально-знаннями активами в контексті інтелектуалізації систем менеджменту підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2017. Вип. 11. С. 134–139.

**10. Череп А. В., Ярош В. В.** Недоліки системи управління інтелектуальною власністю підприємств. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 2. С. 88–90.

**11. Чистякова А. В.** Теоретико-методичні засади управління інтелектуальною власністю. *Ефективна економіка*. 2015. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4709>

**12. Кучумова І. Ю.** Інтелектуальний капітал в системі управління підприємством. *Бізнес Інформ*. 2013. № 12. С. 357–364.

**13. Святненко В., Корнілова І.** Організаційне забезпечення управління інтелектуальною власністю на підприємстві. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка»*. 2015. Вип. 7. С. 45–52.

**14. Пижова Л. Б., Савченко О. І., Чуксіна К. Р.** Визначення механізмів управління інтелектуальною власністю на підприємстві. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. 2010. № 8. С. 133–138.

**15. Мамонтова Н. А.** Теоретико-методичні основи управління інтелектуальним капіталом: корпоративний рівень. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 2. С. 45–52.

**16. Пухальська А. П.** Механізм управління інтелектуальною власністю підприємств машинобудівної галузі. *Бізнес Інформ*. 2013. № 2. С. 128–134.

**17. Webb M., Bloom N., Short N., Lerner J.** Some Facts of High-Tech Patenting. *NBER Working Paper*. 2018. No. 24793. URL: <https://www.nber.org/papers/w24793>

**18. Alcácer J., Beukel K., Cassiman B.** Capturing Value from IP in a Global Environment. *Harvard Business School. Working Paper 17-068*. 2015. URL: [https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/17-068\\_f95fdbcc-6541-4df6-bef1-2bb13febaf08.pdf](https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/17-068_f95fdbcc-6541-4df6-bef1-2bb13febaf08.pdf)

**19. Пічкурова З. В.** Систематизація теоретичних положень та наукових поглядів на економічний зміст інтелектуальної власності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2013. Вип. 24. С. 215–219.

**20. Височіна Л. В.** Сутність та оцінка економічного ефекту від використання об'єкту інтелектуальної власності на підприємстві в умовах інноваційного розвитку України. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2013. № 2. С. 74–79.

**21. Вачевський М. В.** Соціально-економічні аспекти використання інтелектуальної власності в сучасних умовах. *Теорія і практика : навч. посіб.* Київ : Центр навч. літ., 2004. 376 с.

**22.** World Intellectual Property Organization. URL: <https://www.wipo.int/about-ip/ru/>

23. Економічна теорія : підручник / за ред.. В. Базилевича. 9-те вид., допов. Київ : Знання, 2014. 710 с.

24. Сайт Європейського парламенту. URL: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/36/intellectual-industrial-and-commercial-property>

25. **Цибульов П. М., Чеботарьов В. П., Зінов В. Г., Суїні Ю.** Управління інтелектуальною власністю : монографія. Київ : «К. І. С.», 2005. 448 с.

26. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

27. **Гусаковська Т. О.** Управління інтелектуальною власністю підприємства : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.04. Харків, 2009. 20 с.

28. **Шпак Н. О., Дмитрів К. І.** Проблеми і перспективи управління нематеріальними активами підприємства. *Вісник НУ «Львівська політехніка»*. 2007. № 594. URL: [http://vlp.com.ua/files/27\\_13.pdf](http://vlp.com.ua/files/27_13.pdf)

29. **Дудкина М. Н.** Система управління інтелектуальною собівласністю наукоємких підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 05.13.10. Воронеж, 2009. 24 с.

30. **Васильєв О. В.** Інтелектуальна власність: визначення, структура та роль у сучасних економічних умовах. *Економіка і суспільство*. 2016. № 6. С. 53–57.

**Науковий керівник – Черепанова В. О.**, кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний університет»

## REFERENCES

Alcacer, J., Beukel, K., and Cassiman, B. "Capturing Value from IP in a Global Environment". Harvard Business School. Working Paper 17-068.2015. [https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/17-068\\_f95fdbcc-6541-4df6-bef1-2bb13febaf08.pdf](https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/17-068_f95fdbcc-6541-4df6-bef1-2bb13febaf08.pdf)

Bezgin, K. S., and Hryshyna, I. V. "Porivnialnyi analiz protsesnoho ta funktsionalnoho pidkhodu do upravlinnia pidpriemstvom" [Comparative analysis of process and functional approaches to enterprise management]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, no. 2 (2009): 3-7.

Cherep, A. V., and Yarmosh, V. V. "Nedoliky systemy upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstv" [The disadvantages of the enterprise intellectual property management system]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, no. 2 (2010): 88-90.

Chystiakova, A. V. "Teoretyko-metodychni zasady upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu" [Theoretical and methodological foundations of intellectual property management]. *Efektivna ekonomika*. 2015. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4709>

Dudkina, M. N. "Sistema upravleniya intelektualnoy sobstvennostyu naukoymykh predpriyatiy" [Intellectual property management system of high-tech enterprises]: *avtoref. dis. ... kand. ekon. nauk* : 05.13.10, 2009.

*Ekonomichna teoriia* [Economic theory]. Kyiv: Znannia, 2014.

Husakovska, T. O. "Upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstva" [Enterprise Intellectual Property Management]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.00.04, 2009.

Klimushyn, P. S., and Hryhoriak, M. V. "Osoblyvosti upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu v umovakh rozvytku infor-

matsiinoho suspilstva" [Features of management of intellectual property in the conditions of development of information society]. *Derzhavne budivnytstvo*. 2013. <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2013-2/doc/2/02.pdf>

Kuchumova, I. Yu. "Intelektualnyi kapital v systemi upravlinnia pidpriemstvom" [Intellectual capital in the enterprise management system]. *Biznes Inform*, no. 12 (2013): 357-364.

[Legal Act of Ukraine]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Mamontova, N. A. "Teoretyko-metodychni osnovy upravlinnia intelektualnym kapitalom: korporativnyi riven" [Theoretical and methodological foundations of intellectual capital management: corporate level]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 2 (2015): 45-52.

Pichkurova, Z. V. "Systematyzatsiia teoretychnykh polozhen ta naukovykh pohliadiv na ekonomichnyi zmist intelektualnoi vlasnosti" [Systematization of theoretical positions and scientific views on the economic content of intellectual property]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Serii «Ekonomika», no. 24 (2013): 215-219.

Pukhalska, A. P. "Mekhanizm upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstv mashynobudivnoi haluzi" [Mechanism of management of intellectual property of the enterprises of machine-building industry]. *Biznes Inform*, no. 2 (2013): 128-134.

Pyzhova, L. B., Savchenko, O. I., and Chuksina, K. R. "Vyznachennia mekhanizmiv upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu na pidpriemstvi" [Definition of mechanisms of management of intellectual property in the enterprise]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu «KhPI»*, no. 8 (2010): 133-138.

Sait Yevropeiskoho parlamentu. <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/36/intellectual-industrial-and-commercial-property>

Semenova, V. H. "Doslidzhennia sutnosti intelektualnoi vlasnosti v suchasnykh ekonomichnykh umovakh" [Research of the essence of intellectual property in modern economic conditions]. *Tekhnologicheskii audit i rezervy proizvodstva*, no. 6 (2015): 74-77.

Semenova, V. H. "Etapy upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstv na zasadakh protsesnoho pidkhodu" [Stages of enterprise intellectual property management based on process approach]. *Biznes Inform*, no. 6 (2015): 145-149.

Semenova, V. H. "Napriamky pidvyshchennia efektyvnosti upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstv" [Directions for improving the efficiency of enterprise intellectual property management]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. 2015. <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/98.pdf>

Semenova, V. H. "Osnovy upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu na pidpriemstvakh" [Fundamentals of Intellectual Property Management in Enterprises]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, vol. 2, no. 9-1 (2014): 105-108.

Semenova, V. H. "Skladovi systemy upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstv" [Components of enterprise intellectual property management systems]. *Ekonomika: realii chasu*, no. 3 (2015): 159-165.

Semenova, V. H. "Vykorystannia ekonomiko-matematychnykh metodiv u doslidzhenni efektyvnosti upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstv" [The use of economic and mathematical methods in the study of the effectiveness of enterprise intellectual property management]. *Problemy ekonomiky*, no. 3 (2015): 336-341.

Shpak, N. O., and Dmytriv, K. I. "Problemy i perspektyvy upravlinnia nematerialnymy aktyvamy pidpriemstva" [Problems and prospects of management of intangible assets of the



enterprise]. *Visnyk NU «Lvivska politehnika»*. 2007. [http://vlp.com.ua/files/27\\_13.pdf](http://vlp.com.ua/files/27_13.pdf)

Sviatnenko, V., and Kornilova, I. "Orhanizatsiine zabezpechennia upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu na pidpriemstvi" [Organizational support for intellectual property management at the enterprise]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriiia «Ekonomika»*, no. 7 (2015): 45-52.

Sytnyk, I. S. "Analizuvannia pidkhodiv do upravlinnia intelektualno-znannievymy aktyvamy v konteksti intelektualizatsii system menedzhmentu pidpriemstv" [Analyzing approaches to the management of intellectual property assets in the context of intellectualization of enterprise management systems]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*, no. 11 (2017): 134-139.

Tsybulyov, P. M. et al. *Upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu* [Intellectual Property Management]. Kyiv: K. I. S., 2005.

Vachevskiy, M. V. *Sotsialno-ekonomichni aspekty vykorystannia intelektualnoi vlasnosti v suchasnykh umovakh. Teoriia i praktyka* [Socio-economic aspects of the use of intellectual property in modern conditions. Theory and Practice]. Kyiv: Tsentr navch. lit., 2004.

Vasyliov, O. V. "Intelektualna vlasnist: vyznachennia, struktura ta rol u suchasnykh ekonomichnykh umovakh" [Intellectual property: definition, structure and role in today's economic conditions]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 6 (2016): 53-57.

Vysochina, L. V. "Sutnist ta otsinka ekonomichnoho efektu vid vykorystannia ob'ektu intelektualnoi vlasnosti na pidpriemstvi v umovakh innovatsiinoho rozvytku Ukrainy" [The essence and assessment of the economic effect of the use of the intellectual property object in the enterprise in the conditions of innovative development of Ukraine]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, no. 2 (2013): 74-79.

Webb, M. et al. "Some Facts of High-Tech Patenting". *NBER Working Paper*. 2018. <https://www.nber.org/papers/w24793>

World Intellectual Property Organization. <https://www.wipo.int/about-ip/ru/>

## REFERENCES

Alcacer, J., Beukel, K., and Cassiman, B. "Capturing Value from IP in a Global Environment". Harvard Business School. Working Paper 17-068.2015. [https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/17-068\\_f95fdbcc-6541-4df6-bef1-2bb13febaf08.pdf](https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/17-068_f95fdbcc-6541-4df6-bef1-2bb13febaf08.pdf)

Bezhin, K. S., and Hryshyna, I. V. "Porivnialnyi analiz protsesnoho ta funktsionalnoho pidkhodiv do upravlinnia pidpriemstvom" [Comparative analysis of process and functional approaches to enterprise management]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, no. 2 (2009): 3-7.

Cherep, A. V., and Yarmosh, V. V. "Nedoliky systemy upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstv" [The disadvantages of the enterprise intellectual property management system]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, no. 2 (2010): 88-90.

Chystiakova, A. V. "Teoretyko-metodychni zasady upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu" [Theoretical and methodological foundations of intellectual property management]. *Efektivna ekonomika*. 2015. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4709>

Dudkina, M. N. "Sistema upravleniya intelektualnoy sobstvennostyu naukoymykh predpriyatiy" [Intellectual property

management system of high-tech enterprises]: *avtoref. dis. ... kand. ekon. nauk : 05.13.10*, 2009.

*Ekonomichna teoriia* [Economic theory]. Kyiv: Znannia, 2014.

Husakovska, T. O. "Upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstva" [Enterprise Intellectual Property Management]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.04*, 2009.

Klimushyn, P. S., and Hryhoriak, M. V. "Osoblyvosti upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu v umovakh rozvytku informatsiinoho suspilstva" [Features of management of intellectual property in the conditions of development of information society]. *Derzhavne budivnytstvo*. 2013. <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2013-2/doc/2/02.pdf>

Kuchumova, I. Yu. "Intelektualnyi kapital v systemi upravlinnia pidpriemstvom" [Intellectual capital in the enterprise management system]. *Biznes Inform*, no. 12 (2013): 357-364.

[Legal Act of Ukraine]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Mamontova, N. A. "Teoretyko-metodychni osnovy upravlinnia intelektualnym kapitalom: korporativnyi riven" [Theoretical and methodological foundations of intellectual capital management: corporate level]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 2 (2015): 45-52.

Pichkurova, Z. V. "Systematyzatsiia teoretychnykh polozhen ta naukovykh pohliadiv na ekonomichniy zmist intelektualnoi vlasnosti" [Systematization of theoretical positions and scientific views on the economic content of intellectual property]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Seriiia «Ekonomika», no. 24 (2013): 215-219.

Pukhalska, A. P. "Mekhanizm upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstv mashynobudivnoi haluzi" [Mechanism of management of intellectual property of the enterprises of machine-building industry]. *Biznes Inform*, no. 2 (2013): 128-134.

Pyzhova, L. B., Savchenko, O. I., and Chuksina, K. R. "Vyznachennia mekhanizmiv upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu na pidpriemstvi" [Definition of mechanisms of management of intellectual property in the enterprise]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu «KhPI»*, no. 8 (2010): 133-138.

Sait Yevropeiskoho parlamentu. <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/36/intellectual-industrial-and-commercial-property>

Semenova, V. H. "Doslidzhennia sutnosti intelektualnoi vlasnosti v suchasnykh ekonomichnykh umovakh" [Research of the essence of intellectual property in modern economic conditions]. *Tekhnologicheskyy audit i rezervy proizvodstva*, no. 6 (2015): 74-77.

Semenova, V. H. "Etapy upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstv na zasadakh protsesnoho pidkhotu" [Stages of enterprise intellectual property management based on process approach]. *Biznes Inform*, no. 6 (2015): 145-149.

Semenova, V. H. "Napriamky pidvyshchennia efektyvnosti upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstv" [Directions for improving the efficiency of enterprise intellectual property management]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. 2015. <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/98.pdf>

Semenova, V. H. "Osnovy upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu na pidpriemstvakh" [Fundamentals of Intellectual Property Management in Enterprises]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu*, vol. 2, no. 9-1 (2014): 105-108.

Semenova, V. H. "Skladovi systemy upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstv" [Components of enterprise intellectual property management systems]. *Ekonomika: realii chasu*, no. 3 (2015): 159-165.

Semenova, V. H. "Vykorystannia ekonomiko-matematychnykh metodiv u doslidzhenni efektyvnosti upravlinnia intelektualnoi vlasnistiu pidpriemstv" [The use of economic and mathematical methods in the study of the effectiveness of enterprise intellectual property management]. *Problemy ekonomiky*, no. 3 (2015): 336-341.

Shpak, N. O., and Dmytriv, K. I. "Problemy i perspektyvy upravlinnia nematerialnymy aktyvamy pidpriemstva" [Problems and prospects of management of intangible assets of the enterprise]. *Visnyk NU «Lvivska politekhnik»*. 2007. [http://vlp.com.ua/files/27\\_13.pdf](http://vlp.com.ua/files/27_13.pdf)

Sviatnenko, V., and Kornilova, I. "Orhanizatsiine zabezpechennia upravlinnia intelektualnoi vlasnistiu na pidpriemstvi" [Organizational support for intellectual property management at the enterprise]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriiia «Ekonomika»*, no. 7 (2015): 45-52.

Sytnyk, I. S. "Analizuvannia pidkhodiv do upravlinnia intelektualno-znannievy my aktyvamy v konteksti intelektualizatsii system menedzhmentu pidpriemstv" [Analyzing approaches to the management of intellectual property assets in the context of intellectualization of enterprise management systems]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho uni-*

*versytetu. Seriiia «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*, no. 11 (2017): 134-139.

Tsybulov, P. M. et al. *Upravlinnia intelektualnoi vlasnistiu* [Intellectual Property Management]. Kyiv: K. I. S., 2005.

Vachevskiy, M. V. *Sotsialno-ekonomichni aspekty vykorystannia intelektualnoi vlasnosti v suchasnykh umovakh. Teoriiia i praktyka* [Socio-economic aspects of the use of intellectual property in modern conditions. Theory and Practice]. Kyiv: Tsentri navch. lit., 2004.

Vasyliiv, O. V. "Intelektualna vlasnist: vyznachennia, struktura ta rol u suchasnykh ekonomichnykh umovakh" [Intellectual property: definition, structure and role in today's economic conditions]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 6 (2016): 53-57.

Vysochina, L. V. "Sutnist ta otsinka ekonomichnoho efektu vid vykorystannia ob'ektu intelektualnoi vlasnosti na pidpriemstvi v umovakh innovatsiinoho rozvytku Ukrainy" [The essence and assessment of the economic effect of the use of the intellectual property object in the enterprise in the conditions of innovative development of Ukraine]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, no. 2 (2013): 74-79.

Webb, M. et al. "Some Facts of High-Tech Patenting". NBER Working Paper. 2018. <https://www.nber.org/papers/w24793>

World Intellectual Property Organization. <https://www.wipo.int/about-ip/ru/>